

Nr 146.

Av herrar **Lindblom** och **Ekman**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skyldighet för ägare av anläggningar och byggnader att anordna skyddsrum m. m.

Genom proposition nr 43 har Kungl. Maj:t lämnat förslag till lag om skyldighet för ägare av anläggningar och vissa byggnader att anordna skyddsrum.

I § 2 mom. 2 och 3 har angivits ett minimiantal av 25 personer för att skyldighet skall föreligga att bygga skyddsrum men däremot icke i mom. 4, där det allenast angivits att byggnaden skall vara mer än två våningar hög men ej något antal personer, som kunna antagas vid luftskyddstillstånd vara bosatta i byggnaden för att skyldighet skall föreligga att bygga skyddsrum. Man får utgå ifrån att vid luftskyddstillstånd en mycket stor del av de personer, som eljest äro bosatta i byggnaden, då icke längre vistas där. Mödrar och barn äro då i stor utsträckning evakuerade, och den värnpliktiga och till landstormen hörande personalen är utkallad. Dessutom är en stor del av de kvinnliga invånarna ute i sjukvårds- eller Lottarörelsens tjänst. Om en undersökning skulle giva vid handen, att endast ett fåtal personer kunna tänkas komma att bli kvar i byggnaden sedan ett luftskyddstillstånd inträtt, borde detta med samma rätt, som anges i mom. 2 och 3, befria från skyldigheten att bygga skyddsrum.

Sveriges stadsarkitekter ha i remissyttrande anfört, att såsom grund för en generell bestämmelse om skyddsrum borde tagas antalet personer, som inrymdes i fastigheten, och ha i detta hänseende föreslagit samma antal som beträffande industriföretag. Denna omständighet synes böra beaktas vid utfärdandet av de tillämpningsföreskrifter, som departementschefen förutsatt skola av Kungl. Maj:t meddelas rörande just § 2.

I den föreliggande propositionen har man vidare alldeles bortsett från vilka konsekvenser det för med sig att fastighetsägarna skola utan bidrag från det allmänna bära den kostnad, nämnda åtgärd innebär. Den civila luftskyddsutredningen uttalade i sitt betänkande den 21 december 1936 bland annat: »Kostnaden för det byggnadstekniska luftskyddets genomförande vore dock av en sådan storleksordning, att man ej syntes kunna införa generella bestämmelser, varigenom kommuner eller enskilda ålades att bestrida dessa utgifter.» Vid 1937—1939 års lagtima riksdagar har också anvisats ett reservationsanslag av 500,000 kronor i bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum. Urtima riksdagen 1939 beviljade avsevärda belopp för anordnande av skyddsrum. Sålunda har under rubriken »Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum» — avseende statsbidrag med $\frac{2}{3}$ av kostna-

derna för anordnande av ledningscentraler, skyddsrum för aktiv personal och för hjälpplatser ävensom skyddsrum i hamnarna — beviljats ett reservationsanslag å 4,300,000 kronor. Under rubriken »Bidrag till enskilda järnvägar för anordnande av vissa skyddsrum» har anvisats ett reservationsanslag å 500,000 kronor. Härvid avses statsanslag med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna för dylika anläggningar.

I 1939 års luftskyddsutredning har ifråga om grunderna beträffande statsbidrag för inrättande av skyddsrum anförts bland annat, att utredningen ej funne motiverat, att rätten att erhålla statsbidrag till anordnande av skyddsrum gjordes beroende av huruvida skyddsrummet skulle förläggas i redan uppförd byggnad eller annorstädes. Utredningen har dock i likhet med departementschefen utgått från att det företrädesvis skulle gälla allmänna skyddsrum. Ifråga om kungörelsen angående statsbidragsverksamheten framhåller utredningen: »Rätt att erhålla statsbidrag synes lämpligen böra medgivas endast för de fall, då inrättandet av skyddsrum framstår som angeläget. Vid bedömande härav bör ifråga om varje särskild ort tagas hänsyn, förutom till faran för luftanfall, jämväl till ortens storlek samt bebyggelse och beskaffenhet i övrigt. Självfallet bör rätt till statsbidrag städse föreligga, där Kungl. Maj:t meddelat åläggande för sökanden att inrätta skyddsrum.» I ett flertal remissyttranden ha starka betänkligheter uttalats mot att enskilda medborgare skulle få ensamma bära den utgift, det här gäller. De föreslagna åtgärderna, vad det gäller nybyggnader, komma att återverka på byggnadsväsendets möjligheter att bereda billiga bostäder m. m.

Såsom av 1939 års luftskyddsutredning framgår, har i flera länder kostnadsfrågan varit föremål för övervägande. Sålunda har man i Nederländerna den bestämmelsen, att de extra kostnader, som byggherren får vidkännas ifråga om luftskyddsåtgärder i nybyggnader, skola ersättas av staten. I Schweiz bidrar staten med 15 %, och återstoden skall fördelas mellan hyresvärderna och hyresgästerna. I Tyskland skola alla i huset boende lämna sin medverkan i form av penningar eller eget arbete.

Det har anförts att man i Sverige, där hyresmarknaden är fri, kunde utgå från att hyresvärderna höjde hyran med det belopp, som betingas av kostnaden för skyddsrum. Om detta skall kunna ske borde det på ett klart sätt uttalas i lagtexten, och fråga är om det ändå skulle visa sig möjligt att gå denna väg. Den är kanske möjlig, då det gäller nybyggnad, men knappast ifråga om skyddsrum i redan befintliga hus. Då tvåningshus äro undantagna kan det tänkas att ett irritationsmoment uppstår ifråga om hyrornas olika storlek, som skulle skada lugnet på hyresmarknaden.

Då det emellertid nu förutsättes och redan beviljats stora belopp till kommuner och enskilda företag för allmänna skyddsrum och då fastighetsägarna skattevägen få ge sin dryga tribut till detta, måste det anses oskäligt att de dessutom utan bidrag skola anlägga enskilda skyddsrum. Det måste sökas en form, varigenom en sådan orättvisa elimineras åtminstone i största möjliga grad.

Det torde emellertid vad det gäller nybyggnader komma att stöta på mycket

stora svårigheter att införa sådan bestämmelse, som för all framtid skulle ålägga staten eller det allmänna en viss bidragsskyldighet för de förstärkningsarbeten, det här är fråga om, och då i de fallen en viss värdeökning uppkommer i husets byggnadskonstruktion, synes det lämpligt att riksdagen nu tar ställning allenast till frågan om kostnader för skyddsrum i redan befintliga byggnader. I de fallen blir det ju icke någon värdeökning genom de vidtagna åtgärderna, tvärtom kan fastigheten komma att minska i värde genom att viss del av densamma icke längre kan hyras ut utan måste apteras till skyddsrum.

På det att vederbörande fastighetsägare för skyddsrumsförslagens ordnande icke skola i allt för hög grad betungas utöver vad andra medborgare härtill få bidra samt för undanröjande av att ekonomiska svårigheter skulle komma att förhindra nödvändiga skyddsrumsinrättningar bör statsbidrag till anordnande av skyddsrum utgå med två tredjedelar av verkliga kostnaden på samma villkor, vilka stadgas för kommuner samt ägare av vissa anläggningar och inrättningar.

Det hemställes sålunda,

att riksdagen må besluta sådan ändring i ifrågavarande lagförslag, att till de fastighetsägare, som på grund av lagen bliva skyldiga att i nu befintliga fastigheter anordna skyddsrum, må på därom gjord ansökan utgå statsbidrag med högst två tredjedelar av den verkliga kostnaden och på samma villkor i övrigt, som äro i förevarande hänseende bestämda för kommuner samt ägare av viss anläggning eller inrättning.

Stockholm den 21 februari 1940.

Fritjof Ekman.

E. A. Lindblom.
